אורות — אהבת ישראל

א. אהבת ישראל והעבודה של הסניגוריא על הכלל ועל הפרטים איננה רק עבודה הרגשית לבדה, כיאם מקצע גדול בתורה, וחכמה עמוקה ורחבה, רבת הענפים, שכולם צומחים ויונקים מלשד טל אור תורת חסד.

ב. אהבת ישראל היא תולדה מהאמונה באורה האלהי של כנסת ישראל, שהוא לה סגולה עצמית שלא תזוז ממנה בכל חליפות הזמנים. ביותר צריכה אהבה עליונה זו, וסבתה האמונה הפנימית בשורש האלהי שלה, להיות מתעוררת בקרב אנשי לב ורוח בעת ירידתה של האומד. במצב הרוח, בעת אשר רמיסת קודש וזלזול דת יראו בכל תוקף ועז, — להבחין שעם-כל־זה כח ישראל גדול היא ועצום לאלהיו, ולהסתכל במאור הפנימי, החודר את רוח הכלל, ושמשכנו הוא ג"כ בכל נפש פרטית שבישראל בגלוי או בסתר, גם בנפש הנסוגה מאד, אשר סרה הרבה מדרך ד'. הגילוי שמגלה הצדיק, האוהב את עצמיותה של האומה בכל עז חייו. את הטוב האלהי הצפון בקרבה, פועל לטובה על האיש העוסק בסניגוריה האמיתית הזאת, לרוממו מעל שפלות החיים הגסים והמוגבלים. ההולכים קדורנית בזעפם העגום. והפעולה חוזרת באורח סגולי על כללות האומה ופרטיה, להכניס בם כח מעורר לחן ולחסד־אל, שיפלס להם אורח לתשובה מאהבה.

ג. האהבה הגדולה, שאנחנו אוהבים את אומתנו, לא תסמא את עינינו מלבקר את כל מומיה, אבל הננו מוצאים את עצמיותה, גם אחרי הבקורת היותר חפשית, נקיה מכל מום. כולך יפה רעיתי ומום אין בך.

ד.כל מה שבא בדברי תורה שבכתב ושבע"פ, שיוכל לרפות קצת את האהבה של ישראל, אפילו ביחש לרשעים היותר מוחלטים, הם נסיונות ובירורים לאדם איך שיעלה על מדרגה עליונה של אהבת השי"ת. עד שימצא לו דרך בין הסתירות כולן, ואהבת ישראל ואהבת הבריות תשאר בלבבו חיה וקימת בלא שום גרעון ופקפוק בעולם.

ה. אהבת ישראל מחייבת אהבת כל האדם, וכשהיא מטביעה שנאה לאיזה חלק מן האדם הוא סימן שלא נטהרה עדיין הנשמה מזוהמתה. וע"כ אינה יכולה להתיחד בעדן האהבה העליונה.

ו. מדת שנאת חנם גם היא צריכה להתעלות, לא תעכב את התשובה ואת הגאולה השלמה מכללות ישראל. צריכין לפתח אורות גדולים להבין ולהשכיל, שגם מפירורי הדעות יוצאת טובה כללית. מתוך כך אין המדות הרעות, הדבוקות כפסולת בתוך האוכל של קדושת ישראל, מתחברות ביחד, ובפנימיות הלב הקשר גדול ועצום, ונמצא שצד הטוב מתאחד וצד הרע מתפזר, ויתפרדו כל פועלי און. ולא עוד אלא שגם בצד הטוב יש שע"י הפירודים מתגוון כל טוב פרטי בגון מיוחד, ואין גון השרוי באחר דוחק אותו לטשטש את צורתו, ומתוך כך מתעשרת כנסת ישראל ברבוי אורות. והרבוי הזה עצמו הוא יגרום את השלום היותר גדול ויותר פנימי. ומ"מ צריכים להשתדל הרבה שיהיה השלום ניכר גם מבחוץ, וסוכת שלום פרושה על כל ישראל, אבל מה שיש מהפרורים, ובפרט אותם הפירודים שיש להם מקור נפשי בנטית אמונה וקדושה, מהכל אורות עליונים יתהוו. ואם השיגו צדיקים אנשי מעלה את גודל האורות, המתהוים ממחלוקת שבין צדיקים, שהם בונים בזה עולמות. כלומר משכללים כל אחד את שיטת המוסר, היושר, הקדושה והחסידות שלהם, בכל עומק הרגשתם ורעיונם בפנימיות החיים, הנה עמך כולם צדיקים, וכל אחד מישראל חי בקרבו ניצוץ אור קדוש ממורשת אבות מקדושת תורה וגדולת אמונה. ונמצא. שכל מחלוקת שיש בין איש ישראל לחבירו, בין קיבוץ לחבירו, גם היא בונה עולמות. וכיון שהכל הוא שכלול ובנין, אין צורך לדבר מרורות, כי־אם להודיע את הגודל ששני הצדדים עושים, ושהם יחד משכללים בנין עדי עד, ומתקנים את העולם, ואז לפי התרחבות הידיעה תגדל האהבה, כפי הערך של גדולת השנאה, ויגדל החיבור לפי הערך של גדולת הפירוד, וכערך של מדה טובה מרובה ממרת פורענות, והיה

אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים, ביום חבוש ד, את שכר עמו ומחץ מכתו ירפא בב"א. — והחטאת לד', שעל מיעוט הלבנה, יגלה את אורו, הבא מפנימיות הקטרוג, תוכחת מגולה מאהבה מסותרת, שמתוך סתרה תצא בגילוי בכח רב ואיתן מאד, רשפיה רשפי אש שלהבה יה.

ז.האהבה העדינה להקנינים הרוחניים של האומה, אומרת היא ממש מה שאומרת יראת שמים הפשוטה והאמונה התמימה, ורק חסרת הבנה יביא להאומרים הללו, בעלי הביטוי המחולף, לחשוב שהם מתנגדים זה לזה. יש שהביטוי של הוקרת האומה ואהבת כבודה אומר יותר יראת שמים ואמונה, ממה שהביטוי של יראת שמים ואמונה בעצמו אומר.

ח. אהבת ישראל צריכה להתפרנס. אינה דומה לאהבה הטבעית שבכל אומה, שנמצאת ביחידיה. כל אומה יסודה הוא רק טבעי פשוט, הכרח החיים והקיבוץ, מילוי הרצונות הטבעיים, הנוחים ע"י קיבוץ שיש להם קשורים אמיצים זה לזה, והרצון הזה אינו צריך להיות מתעורר ע"י סיבות לימודיות וחינוכיות. אבל קישור של כנסת ישראל בנוי הוא ביותר על מאויים רוחניים משותפים, שבעצמם הם צריכים אימוץ וחיזוק רוחני מרובה מאד גם בלבו של כל יחיד, וכל־שכן בחיי הציבור כולו.

ט. האבות משפיעים הם את הצד הטבעי שבכנס"י, ומשה רבנו את הצד הלמודי. והם ממוזגים זה בזה ומשפיעים זה ע"ז. ולעתיד לבא יתחבר לגמרי משה עם האבות, ויגלה במשיח בצורה כלולה מכל, ולמעלה ראש ינשא הצד הטבעי שבכנס"י, "מחשבתם של ישראל קודמת לכל", ויתראה לעין כל שהוא שורש כל התורה כולה, וכפי תגבורת הצד הטבעי שבאומה יתגדל העונג של חייה, והקדושה תהי' מדושנת נחת ועונג לאין קץ ותכלית, מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים. והתענוגים כמה דוממים הם, כמה נעימים הם, כמה מפוארים הם, כמה עדינים הם, מבשמי עדניהם אנו מריחים קצת קליטת ריח טוב ריח גן עדן, ואנו מתעדנים ומתמלאים גודל קודש, שפעת קודש, רוח הקודש, ניצוצות של אורו של משיח נכנסים בנשמתנו, והריחו ביראת אלהים, ולא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח, ושפט בצדק דלים והוכיח במישור לענוי ארץ, והכה ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע, ואין רשע, כי הרשעות תמחה, ועמך כולם צדיקים. ומי שריח טהרה מקליטת ריח גן עדן של משיח בו אינו רואה חובה על שום אחד מישראל, ואהבתו לכל אחד מישראל גדולה היא לאין קץ וחקר. רואה הוא את האור הגדול שבנשמתם, את סגולת פארם ואת זיו התשובה החופף עליהם תמיד, את ברק הקודש ואת אור השכינה שאינה זזה מהם בכל עת ובכל זמן, בכל דרגה ובכל מקום, "אני ד' השוכן אתם בתוך טומאותם", ובין כך ובין כך בנים אתם לד' אלהיכם. אשריך ישראל.

י. מאהבת אלהים, המוטבעת בתוך כל נפש ישרה, מיד כשמתנערת מהמהומה השכרנית של החושים ונטיותיהם הגסות, מתעוררת היא בתוך הלב אהבת ישראל בכל אדם תרבותי, היודע יפה את המהלך ההסתורי, ואיך פעלה האומה הזאת לטובה על המחשבה האלהית בכללות האנושיות. ואם אדם זה הוא בן-ישראל, מתחברת נטיה זו לאהבת המוצא, והיא נעשית ע"ז לשלהבת פטריוטית חמה ומאירה. ומתוך שהמחשבה האלהית הישראלית לא הניחה את העולם להיות שקוע רק במחשבה המיטפיזית לבדה, ע"ד האלהים ומושג האחדות בטהרתו, כי־אם הרחיבה את צעדי המוסר והתרבות תחת המצע של המחשבה האלהית, בצורה חשובה כזאת, שאיננה יכולה להשתכח בחליפות תקופות רבות, על כן בא ג"כ החוש המוסרי, המוטבע בלבו של אדם אשר לא עות את דרכו, ומעוררו לאהבת ישראל מתוך הנטיה האסתתית של המוסר. וכשההסתוריה מלמדת בבירור, שכל חיל זה עשה לו ישראל ע"י ארצו המיוחדת, מוכרחת אהבה זו להתפשט גם על ארץ־ישראל.